gemeente
Barneveld

Aandachtsgebied: Leefomgeving
Team Beleid Leefomgeving
Behandelaar: M. Obbink
Telefoonnummer:

Voorstelnr. 792924
Barneveld, 24 februari 2026
Portefeuillehouder: B. Wijnne

Onderwerp: Raadsinformatiebrieven Regio Foodvalley over Aanpak Veluwe en Voortgang RPLG.

Gevraagde beslissing:

1. De raadsinformatiebrief 'Procesinformatie Aanpak Veluwe door te sturen naar de raad.
2. De raadsinformatiebrief 'voortgang RPLG' door te sturen naar de raad.

1. Inleiding

Op de Regiodag van de Regio Foodvalley van 4 februari jl. zijn bovengenoemde twee raadsinformatiebrieven inhoudelijk besproken en akkoord bevonden voor behandeling in het AB. Op vrijdag 13 februari jl. zijn deze in het AB vastgesteld met het verzoek beide raadsinformatiebrieven via de colleges aan te bieden aan de betrokken raden.
Eerstgenoemde raadsinformatiebrief geeft informatie over het proces rondom de Aanpak Veluwe[1] en de eerste stappen daarin. De Aanpak zal ruimtelijk en sociaal-economisch een grote impact hebben op de landbouwsector en de toekomstige inrichting van het buitengebied van Barneveld; daarom hieronder aanvullend op de raadsinformatiebrief nog wat meer bestuurlijk relevante context. De beantwoording schriftelijke vragen SGP over Stikstofstroken Veluwe & Uitvoeringsplan Regio Foodvalley hebben verband met de Aanpak Veluwe.

De tweede raadsinformatiebrief gaat over de voortgang en uitvoering van projecten onder het Programma Regionaal Perspectief Landelijk Gebied Foodvalley en de zienswijze die wordt ingediend op het Utrechts Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied.
Met dit voorstel wordt uw college geadviseerd over het doorgeleiden van beide brieven naar de raad.

Achtergrondinformatie Aanpak Veluwe
Op 17 juli 2025 is de Intentieovereenkomst Aanpak Veluwe. getekend door Minister Wiersma (namens LVVN) en Gedeputeerde Drenth (namens Provincie Staten Gelderland). Het betreft het interbestuurlijk samenwerken aan een duurzame toekomst voor de Veluwe (en Valleien) in de aanpak van een urgente opgaven zoals stikstofreductie, natuurherstel en waterkwaliteit.

De Aanpak Veluwe maakt onderdeel uit van de Versnellings Aanpak Stikstof (VAS) van de provincie Gelderlan. Het Rijk heeft de Veluwe aangemerkt als prioritair gebied voor extra Rijksinzet (naast 4 andere gebieden in Nederland (waaronder de Peel)). Er ligt een relatie met het Stikstofplan Foodvalley en het strokenbeleid. De stappen uit het Uitvoeringsplan Foodvalley gaan op in de Aanpak Veluwe. Het strokenbeleid is een eerste stap; de bredere Aanpak Veluwe is aanvullend.
Beleidsinhoudelijk kan de Aanpak worden beschouwd als het opnieuw activeren van het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG) waarvoor in het verleden een concept gebiedsplan Vallei en Veluwe is opgesteld. Een gebieds- en ondernemers gerichte aanpak staat centraal in de brede doelrealisatie. Naar verwachting komt het nieuwe kabinet met een landelijk investeringsfonds van €20 miljard voor de versnelling van stikstofreductie, landbouwtransitie en natuurherstel, met landelijke sturing en gebiedsgerichte maatregelen. De Veluwe is één van de eerste prioritaire gebieden waar vanaf 2026 de versnelling wordt ingezet met toegang tot alle onderdelen van het investeringsfonds[2].

[1] Het proces voorziet in een interbestuurlijke samenwerking waarin alle vier overheden betrokken zijn: het ministerie van LVVN, provincie Gelderland, Waterschappen Vallei&Veluwe en Rijn&IJssel en de 21 gemeenten op en rondom de Veluwe.

[2] Fonds omvat o.a. geld voor vrijwillige beëindiging (€2,75 mld), gebiedsgerichte aanpak/extensivering (€9 mld), innovatie (€2 mld), natuurherstel (€2,2 mld), agrarisch natuurbeheer (€1,2 mld) en KRW/water (€1,25 mld),

De Aanpak Veluwe start met het opleveren van de volgende eerste ‘producten’:

- Uitvoeringsplan; kaderstelling èn gebiedsgerichte uitvoering in één gezamenlijke aanpak voor de komende 10 jaar gericht op brede doelrealisatie. Bij het opstellen van het Uitvoeringsplan wordt gebruik gemaakt van het gedachtengoed van het Stikstofplan Regio Foodvalley.
- Samenwerkingsovereenkomst; het betreft de wijze van samenwerken (uitvoeringsgovernance) , gebiedsgerichte uitvoering(organisatie), projecten en financiering voor de komende 10 jaar (incl. de extra Rijksinzet in mensen en middelen).
- Projecten; om een (vliegende)start te kunnen maken in de uitvoering, zijn er projecten ingediend die na selectie (in een mei) de start vormen van een gezamenlijke uitvoering.

2. Beoogd effect

Met de raadsinformatiebrief over de Aanpak Veluwe wordt beoogd de raad te informeren over en het draagvlak verkrijgen voor het proces Aanpak Veluwe en de nog te nemen besluiten. Dan gaat het over het tijdig kunnen instemmen met de SOK, het Uitvoeringsplan (incl. uitvoeringsorganisatie en de te starten no-regret projecten) en blijvende betrokkenheid bij de vervolgstappen.

Met de raadsinformatiebrief over het RPLG wordt de raad op de hoogte gehouden van de voortgang van het RPLG en wordt informatie gegeven over de reactie van de Regio Foodvalley op het Utrechts Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied.

3. Argumenten

1.1. De Aanpak heeft verstrekkende consequenties voor de gemeente Barneveld
De impact van Aanpak Veluwe is groot voor onze gemeente. Het is van belang om de gemeenteraad hierin goed mee te nemen.

1.2. / 2.1. Het verzoek van het AB wordt hiermee ingewilligd.
Vanuit het AB is specifiek het verzoek gekomen om de raadsinformatiebrieven via het college door te geleiden naar de gemeenteraad.

4. Kanttekeningen

1.1. *Het proces bevat een aantal onzekerheden.*
De planning voor besluitvorming kan wijzigen door landelijke en regionale ontwikkelingen en afhankelijk van lokale continuïteit na uitslag gemeenteraadsverkiezingen. De bedoeling is om de raad op diverse momenten in het proces te betrekken vanuit zijn rol binnen de krappe planning die er is. De urgentie is hoog bij betrokken overheden wat inhoudt dat het belangrijk is om tijdig goed opgelijnd te staan als Regio Foodvalley als regio met de grootste stikstofopgaaf. Met het Concept Uitvoeringsplan Stikstof en Landbouw Regio Foodvalley en ook het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied ligt er in onze regio al een goede basis, dat als inzet dient voor de komende Aanpak.

Met de komende gemeenteraadsverkiezingen is er voor gekozen om de nieuwe raden op 20 mei a.s. te informeren tijdens een regionale bijeenkomst. Afhankelijk van het verloop van het verdere proces moet bezien worden wat en wanneer daarnaast nog nodig is om onze gemeenteraad goed aan te haken.

5. Financiën

Met het vaststellen van dit voorstel zijn op dit moment geen nieuwe financiële verplichtingen gemoeid.

6. Participatie en communicatie

a) Participatie

Er is nog geen Participatieplan voor de Aanpak Veluwe beschikbaar. Opdracht ligt in handen van het kernteam Aanpak Veluwe (Rijk en provincie).
De participatie voor het RPLG verloopt via lopende projecten/activiteiten.

b) Communicatie

Het communicatieplan voor de Aanpak Veluwe wordt in opdracht van het kernteam Aanpak Veluwe opgesteld. Op initiatief van de Regio Foodvalley wordt voor raadsleden op 20 mei een informatiebijeenkomst georganiseerd.
De communicatie over het RPLG verloopt periodiek via een raadsinformatiebrief.

7. Vervolgstap

Procesbrief Aanpak Veluwe (planning)
Het streven is om de SOK met Uitvoeringsplan in de tweede helft van mei 2026 te ondertekenen.
In de tussentijd wordt gewerkt aan een uitvoeringsorganisatie en de selectie van no-regret projecten die in 2026 kunnen starten en bijdragen aan stikstofreductie, natuurherstel en verbetering van waterkwaliteit.

Het proces is afhankelijk van politieke en bestuurlijke dynamiek binnen meerdere overheidslagen.

RPLG
Periodieke terugkoppeling middels raadsinformatiebrief/bijeenkomsten

8. Bijlagen (4)

1. Raadsinformatiebrief 'Procesinformatie Aanpak Veluwe' - febr2026

2. Raadsinformatiebrief 'Voortgang RPLG'
   2a. Brief aan GS prov. Utrecht Zienswijze UPLG
   2b. WENR Rapport

Aan de raden van de deelnemende gemeenten Regio Foodvalley en Putten - via de colleges van B&W

uw kenmerk:	uw brief van:	ons kenmerk:	behandeld door:	doorkiesnummer:	e-mailadres:
--	--	26/RFV/LG/260213	[redacted]		

onderwerp:
Raadsinformatiebrief proces Aanpak Veluwe

bijlagen:

datum:
13 februari 2026

Geachte raadsleden,

Als bestuur van Regio Foodvalley bieden wij u hierbij een raadsinformatiebrief aan over het proces van de Aanpak Veluwe, een interbestuurlijke samenwerking tussen het ministerie van LVVN, de provincie Gelderland, de Waterschappen Vallei & Veluwe en Rijn & IJssel en de 21 gemeenten op en rondom de Veluwe.

Zoals bekend ligt de prioriteit van de Aanpak Veluwe bij het wegnemen van het stikstofslot. De impact hiervan voor onze gemeenten is groot. Wij vinden het belangrijk om u nu met deze brief over dit proces te informeren omdat de colleges van de Gelderse Foodvalley-gemeenten met de medeoverheden voorbereiding treffen om in het voorjaar van 2026 een samenwerkingsovereenkomst aan te gaan voor de uitvoering van de Aanpak Veluwe. Met deze brief geven wij daarnaast gevolg aan onze toezegging op de raadsinformatieavond van 1 oktober jl. dat wij u informeren over het vervolgproces.

Na een korte schets van de context, nemen wij u mee in het doel van de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst met bijbehorend Uitvoeringsplan en in uw betrokkenheid als raad bij het proces. De brief gaat ook in op de positie van de Utrechtse Foodvalley-gemeenten m.b.t. de Aanpak Veluwe. Tot slot informeren wij u over het streven om in 2026 een impuls te geven aan no-regret projecten voor emissiereductie, natuurherstel en waterkwaliteit van overheden en gebiedspartners die nu al (bijna) klaar staan om uitgevoerd te worden.

1. Van Startpakket Kabinet naar Interbestuurlijke Aanpak Veluwe
Het Kabinet heeft op 25 april 2025 haar startpakket gepresenteerd voor de stikstofaanpak. Daarbij zijn de Veluwe en de Peel aangewezen als prioritaire gebieden, waarvoor het Kabinet 600 miljoen euro (300 per gebied) heeft vrijgemaakt. In vervolg daarop is de Aanpak Veluwe in het leven geroepen om interbestuurlijk vanuit alle in de aanhef van de brief genoemde overheidslagen samen te werken aan de stikstofaanpak op en rondom de Veluwe.

Op 17 juni 2025 heeft Regio Foodvalley een Uitvoeringsplan Stikstof voor de Regio Foodvalley aangeboden aan Minister Wiersma Regio Foodvalley wil 60 procent stikstofuitstoot reduceren | Regio Foodvalley. De denklijnen uit dit voorstel zijn en worden benut om voor de hele Veluwe een

Postbus 9022
6710 HK Ede
info@regiofoodvalley.nl
+31 318 680 667
regiofoodvalley.nl
foodvalley.nl

Uitvoeringsplan op te stellen voor de opgave stikstofreductie, natuurherstel en waterkwaliteit. Tegelijk is op 17 juni door het ministerie van LVVN en de provincie Gelderland een intentieovereenkomst getekend om samen met de Veluwegemeenten en de Waterschappen te komen tot een Samenwerkingsovereenkomst en een gezamenlijk Uitvoeringsplan. Die intentie is ook benoemd op de raadsinformatieavond van Regio Foodvalley op 1 oktober 2025, waar u inhoudelijk bent bijgepraat over het voorstel van Regio Foodvalley en het belang van vervolguitwerking in samenwerking met de andere gemeenten en overheden binnen de Aanpak Veluwe.

Het Uitvoeringsplan Stikstof Foodvalley is een voorstel voor uitvoering en uitwerking binnen de gestelde kaders van ons Regionaal Perspectief Landelijk Gebied Foodvalley (RPLG). De systematiek die in het Uitvoeringsplan wordt voorgesteld én de randvoorwaarden die daarin benoemd zijn, vormen onze inzet voor de Samenwerkingsovereenkomst en het Uitvoeringsplan van de Aanpak Veluwe.

2. Samenwerkingsovereenkomst (SOK) en Uitvoeringsplan (UP)
Interbestuurlijk samenwerken vergt duidelijke afspraken over hoe en waaraan wij samenwerken. Hoe wij als vier overheden in de uitvoering samenwerken leggen we vast in een samenwerkingsovereenkomst (SOK). Dit gaat over kaders en doelen, de (financiële) randvoorwaarden, capaciteit, governance, rollen en verantwoordelijkheden. Via de SOK worden de financiële middelen van het Rijk beschikbaar gesteld voor de Aanpak Veluwe. Het Uitvoeringsplan (UP) zal beschrijven waaraan we de komende 10 jaar samenwerken en hoe we in 2026 werken aan het vastleggen van de doelen, uitwerking van de normen, maatregelen en financiering. In de SOK zullen we afspreken dat we dit UP gaan uitvoeren.

Omdat de SOK daarmee een belangrijk startpunt is én voortgang op dit dossier cruciaal is, is met de andere overheden afgesproken erop in te zetten dat de SOK, met het UP, vóór het zomerreces van 2026 wordt ondertekend door de 21 gemeenten, beide waterschappen, provincie Gelderland en het ministerie van LVVN.

Na het ondertekenen van de SOK zal het UP op een aantal onderdelen nog verder moeten worden uitgewerkt. Specifieke normen voor de regio's rond de Veluwe en voor bedrijven worden in het UP die bij de SOK hoort nog niet vastgelegd. We spreken in deze documenten af dát we de aanpak gaan starten en dat we ons daarop organiseren.

Positie van de Utrechtse Foodvalley-gemeenten
Hoewel de provincie Gelderland alleen over de Gelderse gemeenten gaat, is de inzet vanuit Foodvalley dat de Aanpak Veluwe voor de hele Foodvalley gaat gelden, zoals ook het Uitvoeringsplan Stikstof Foodvalley bedoeld is. De provincie Gelderland en het Rijk hebben daar overigens ook geen bezwaar tegen, maar dit vergt instemming en inzet van de provincie Utrecht. Dit is ook onze inzet richting het Utrechtse Programma Landelijk Gebied (UPLG) en is een onderdeel van de zienswijze die we als Regio Foodvalley ingediend hebben op het UPLG. Een afschrift van de zienswijze treft u aan als bijlage bij de raadsinformatiebrief over de voortgang van het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied. Die brief ontvangt u gelijktijdig met de voorliggende brief.

3. Betrokkenheid van uw raad
Als overheden staan wij aan de lat om gezamenlijk uitvoering te geven aan de opgaven die in wet- en regelgeving in de vorm van normen en doelen zijn gesteld. Dat zijn strakke kaders die veel inzet vragen van overheden, ondernemers en andere partijen. Zoals u weet is het daarmee een belangrijk en complex dossier met veel impact (sociaal-economisch en ruimtelijk). De manier waarop we gezamenlijk de uitwerking vormgeven en de uitvoering inrichten heeft (veel) invloed op de resultaten en daarmee op de sociaal- economische vitaliteit van met name ons landelijk gebied,

ons landschap en op de ontwikkelingsmogelijkheden. Daarom vinden wij het belangrijk om u als raad hierover ook inhoudelijk te informeren.

Daarom organiseren wij een informatiebijeenkomst voor alle raadsleden van Regio Foodvalley en de gemeente Putten. In verband met de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 is in afstemming met de griffies 20 mei 2026 gevonden als een passende datum na de installatie van de nieuwe raden, zodat de nieuwe raden goed geïnformeerd worden. Er wordt zo spoedig mogelijk gecommuniceerd over de manier waarop u zich hiervoor kunt aanmelden.
Op 15 april 2026 staat een reguliere raadsinformatieavond Foodvalley gepland, maar die zal met name in het teken staan van kennismaking en algemene uitleg over onze regionale samenwerking waarin meerdere thema's aan bod komen.

Na de ondertekening van de SOK met het UP wordt, samen met de stakeholders (o.a. landbouwvertegenwoordigers), verder gewerkt aan de systematiek en de uitwerking van de normstelling, de juridische borging daarvan, het flankerend beleid en het zeker stellen van de aanvullende financiering (boven de eerdergenoemde 300 miljoen). Bij de juridische uitwerking zal duidelijk worden welke gebieds- en bedrijfsnormen vastgesteld kunnen en moeten worden. En door welke overheden en wanneer besluitvorming nodig is over deze normen en over het benodigde flankerend beleid. Daarover wordt u geïnformeerd in de loop van 2026. Dan zal ook duidelijk zijn of en waarover besluitvorming door uw raad nodig is.

4. Projecten die in 2026 uitgevoerd kunnen worden
Als gezamenlijke overheden willen we graag resultaten boeken. Dat willen we doen door plannen en projecten die in 2026 daadwerkelijk kunnen starten, te faciliteren met financiële middelen. Deze projecten moeten bijdragen aan natuurherstel, betere bodem- en waterkwaliteit, het terugbrengen van stikstof uitstoot en een vitale leefomgeving. Omdat de gebiedsdoelen en bedrijfsnormen nog uitgewerkt moeten worden is het van belang dat het zogeheten no-regret-activiteiten zijn. Er zijn daarvoor uit diverse bronnen enkele miljoenen euro's beschikbaar. Dat gaat onder andere om budgetten uit bestaande regelingen waar specifieke voorwaarden aan verbonden zijn.

Momenteel vindt er een selectie plaats van ruim 100 ingediende projectvoorstellen. Het streven is dat een aantal projecten daarvan in de eerste helft van 2026 worden uitgewerkt tot projecten die (mede)gefinancierd kunnen worden en in 2026 kunnen starten. Gedurende de looptijd van de langjarige samenwerking komen er in afstemming met de betrokken overheden en maatschappelijke partners financieringsmogelijkheden voor meer en nieuwe projecten.

Tot slot
De stikstofcrisis moeten we gezamenlijk oplossen, iedere overheidslaag met haar eigen rol en verantwoordelijkheid. Er is geen tijd te verliezen en de Aanpak Veluwe is de route waarlangs vanuit het Rijk en provincie de financiële middelen beschikbaar komen.

Wij gaan ervan uit dat wij u met bovenstaande informatie goed informeren over het proces van de Aanpak Veluwe. Het is een erg dynamisch proces, met veel interactie tussen de overheden en met onzekerheden t.a.v. de politieke actualiteit en de samenwerking met gebiedspartners. Dat betekent dat wijzigingen op het geschetste proces mogelijk nodig kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
namens het Algemeen Bestuur Regio Foodvalley,

[redacted]

Secretaris- Directeur

[redacted]

voorzitter

Aan de raden van de deelnemende gemeenten Regio Foodvalley en Putten - via de colleges van B&W

uw brief van:	ons kenmerk:	behandeld door:	doorkiesnummer:	e-mailadres:
--	26/RFV/LG/260213	[redacted]		

onderwerp:

Raadsinformatiebrief voortgang uitvoering RPLG

bijlagen:
1. Zienswijze Regio Foodvalley - UPLG
2. Rapport WEnR

datum:
13 februari 2026

Geachte raadsleden,

Als bestuur van Regio Foodvalley bieden wij u hierbij een raadsinformatiebrief aan over de voortgang van de uitvoering van het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG). Deze brief is een vervolg op de raadsinformatiebrief over het RPLG van juni 2025. De uitvoering van het RPLG vindt ook plaats binnen de Aanpak Veluwe. Daarover ontvangt u gelijktijdig een afzonderlijke raadsinformatiebrief.

In deze brief informeren wij u over:
1) het uitvoeringsprogramma van het RPLG;
2) de stand van zaken Aanpak Veluwe en het Utrechtse Programma Landelijk Gebied (UPLG);
3) het rapport van Wageningen Environmental Research (WEnR) met berekeningen naar het doelbereik van het RPLG;
4) de voortzetting van de meetnetwerken;
5) de voortgang van de Basiskwaliteit Natuur (BKN) en groenblauwe Dooradering (GBDA);
6) het in kaart brengen van het natuurlijk systeem van bodem, water en natuur;
7) overige projecten.

Met deze onderdelen geven wij u een geactualiseerd overzicht van de voortgang, de onderlinge samenhang en de stappen die de komende periode gezet worden.

1. Actualisatie van het uitvoeringsprogramma RPLG

In de raadsinformatiebrief van juni 2025 hebben wij gemeld dat het streven nog steeds was dat het Algemeen Bestuur van Regio Foodvalley eind 2025 een uitvoeringsprogramma zou vaststellen. Sinds de vaststelling van het RPLG hebben zich echter diverse ontwikkelingen voorgedaan die maken dat het afzonderlijk vaststellen van een uitvoeringsprogramma niet meer zinvol is. Dit komt vooral door:

1) de ontwikkeling van de Aanpak Veluwe in samenspraak met de andere overheden. Inhoudelijk is er namelijk veel overlap met de doelen en de activiteiten uit ons RPLG, waarmee de Aanpak Veluwe een belangrijke aanpak is voor de uitvoering. Wanneer we als gemeenten de beoogde Samenwerkingsovereenkomst voor de Aanpak Veluwe ondertekenen, is het daarmee feitelijk een belangrijke pijler in ons uitvoeringsprogramma.

2) de nieuwe Regio Deal Foodvalley. Het Landbouwnetwerk Regio Foodvalley en het Waterschap Vallei en Veluwe hebben in afstemming met het Regiobureau projectvoorstellen ingediend die bijdragen aan uitvoering van het RPLG. Ook andere gebiedspartners hebben projectvoorstellen ingediend die daarop aansluiten. Een onafhankelijke adviescommissie beoordeelt de projecten volgens een vooraf vastgestelde procedure. Vervolgens beoordeelt het Algemeen Bestuur (AB) of het advies onafhankelijk en procedureel juist tot stand is gekomen en of het voldoende draagkrachtig is. Het AB brengt daarover een gemotiveerd advies uit aan het college van Ede, dat het formele subsidiebesluit neemt. Wij verwachten dat dit besluit kort na 13 februari genomen wordt. Na het besluit van het college van de gemeente Ede worden de projectindieners geïnformeerd over het besluit over de toekenning van de subsidie voor hun project. Het rapport van de adviescommissie en het advies van het AB worden openbaar gemaakt nadat de projectindieners zijn geïnformeerd. Meer informatie over de projectselectie vindt u hier. In de raadsinformatie brief van juni 2025 heeft u kunnen lezen dat er een aanvraag was ingediend voor zogeheten experimenteerlocaties. Hoewel de aanvraag vanuit de regionale partners wel aan de criteria voldeed bleek er onvoldoende budget bij het Rijk om de aanvraag toe te kennen. Onderdelen uit die aanvraag zijn nu ingediend bij enkele projectvoorstellen voor de Regio Deal.

3) de uitkomsten van de activiteiten die als "eerste acties" zijn benoemd in het RPLG en vandaaruit ook in 2024 gestart zijn. Dat gaat met name om:
   a. de voortzetting van de meetnetwerken wat per 1 oktober 2025 een feit is;
   b. de 0-metingen voor de BKN en GBDA die uitgevoerd zijn en hebben geleid tot een door het regiobestuur vastgesteld plan van aanpak voor het vervolg;
   c. het in beeld brengen van het natuurlijk systeem ("de basis op orde") dat in uitvoering is;
   d. en de uitwerking van principes voor uitloopgebieden, waarover een rapport is opgeleverd. Daarnaast wordt aan een realisatiestrategie gewerkt voor deze uitloopgebieden.

Deze al ingezette en lopende activiteiten vormen gezamenlijk, met een aantal kleinere ondersteunende projecten en activiteiten, feitelijk nu het uitvoeringsprogramma RPLG.
Dat is vooral vanuit inhoudelijke doelen, maar komt ook voort uit de ambtelijke capaciteit die we als gemeenten beschikbaar hebben en het gezamenlijke uitvoeringsbudget. Die capaciteit en dat budget bieden weinig tot geen ruimte voor substantiële nieuwe activiteiten.

Kader voor deze activiteiten als uitvoeringsprogramma
Het RPLG blijft het kader voor de invulling en monitoring van deze projecten en activiteiten, voor eventuele bijsturing en voor eventuele nieuwe activiteiten. Het bewaken van de voortgang doen we zoveel mogelijk volgens de zes thema's van het RPLG, zoals hieronder benoemd:

De concrete en specifieke invulling en beoordeling van activiteiten doen we aan de hand van de acties en maatregelen die in de tabellen van paragraaf 4.7 van het RPLG zijn genoemd en de daarin aangegeven te ontwikkelen instrumenten.

2. Aanpak Veluwe en het UPLG

Aanpak Veluwe
De Aanpak Veluwe is medio 2025 in het leven geroepen om interbestuurlijk, als Rijk, provincie Gelderland, Waterschap en 21 gemeenten, samen te werken aan de stikstofaanpak op en rondom de Veluwe, in samenhang met natuurherstel en herstel van de waterkwaliteit. Over dit proces wordt u via een aparte raadsinformatiebrief geïnformeerd.

Utrechts Programma Landelijk Gebied
Als Regio Foodvalley hebben we een gezamenlijke zienswijze ingediend op het concept Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) met als doel dit UPLG meer in overeenstemming te brengen met het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied Foodvalley en het Uitvoeringsplan Stikstof Foodvalley (zie bijlage). In de zienswijze hebben wij de provincie Utrecht gevraagd om in gesprek te gaan over de samenhang tussen het concept UPLG en onze beoogde regionale stikstofaanpak.

Het Uitvoeringsplan Stikstof is opgesteld met de intentie om te komen tot een samenhangende aanpak voor de gehele Regio Foodvalley, inclusief de Utrechtse gemeenten. Voor de Foodvalley-gemeenten in de provincie Gelderland komt deze aanpak terug in de Aanpak Veluwe. Ons streven is dat dit voor de Utrechtse Foodvalley-gemeenten zoveel als mogelijk is, wordt verwerkt in het UPLG. Op het moment van schrijven van deze raadsinformatiebrief is nog niet duidelijk is in hoeverre we daarover met de provincie Utrecht tot overeenstemming kunnen komen.

3. Rapport van WEnR met berekeningen doelbereik RPLG

Context en doel van het rapport
Bij de vorige raadsinformatiebrief heeft u een kennisnotitie ontvangen van Wageningen Environmental Research (WEnR) over de reductie van onder meer de ammoniakemissies in 2023 t.o.v. 2018/2019 en de verwachte autonome reductie richting 2030. Daarbij kondigden wij aan dat WEnR aanvullende berekeningen zou uitvoeren op basis van scenario's met extra maatregelen t.o.v. de autonome ontwikkeling. Dat gaat om een set maatregelen die past bij de koers van het RPLG en op landelijke studies naar haalbare maatregelen. Deze maatregelen zijn door WEnR met ons afgestemd, maar zijn nadrukkelijk *mogelijke scenario's* en dus *geen voorgenomen beleidskeuzes*. Het is bedoeld om in te schatten of de beoogde koers bijdraagt aan de wettelijke doelen. Het rapport treft u als bijlage aan.

In het rapport zijn de scenario's berekend voor het jaar 2030 om de uitkomsten te kunnen vergelijken met de autonome ontwikkeling naar 2030. Dat betekent niet dat 2030 ook direct een haalbaar jaar is voor het uitvoeren van de maatregelen in die scenario's. Dat vergt mogelijk enkele jaren meer.

Relatie met het Uitvoeringsplan Stikstof Foodvalley en de Aanpak Veluwe
Het rapport is niet opgesteld t.b.v. het Uitvoeringsplan Stikstof, maar de berekeningen voor de peiljaren 2018/2019 de situatie in 2023 en de autonome verwachting voor 2030 zijn daarin wel gebruikt en vormden een goed basis.

De berekende scenario's met de daarin opgenomen maatregelen zijn niet rechtstreeks de basis geweest voor het scenario in het Uitvoeringsplan Stikstof om in 2035 aan de norm te voldoen. De onderliggende kennis over haalbare maatregelen is wel benut. Die kennis is en wordt vanuit Foodvalley ook ingebracht bij de Aanpak Veluwe.

4. Voortgang meetnetwerken

Tijdens de Regio Deal I Foodvalley hebben we in de periode 2020-2025 als Regio, provincies en Rijk, in samenwerking met de kennisinstituten, relevante meetnetwerken gerealiseerd binnen het zogeheten Spoor 1 "Toekomstbestendige landbouw", met de werktitel 'Boer aan het Roer'. Daarmee is veel geleerd over bedrijfsemissies en omgevingswaarden. Wij hechten een groot belang aan het voortzetten en doorontwikkelen van deze meetnetwerken, zodat resultaten kunnen worden geboekt in het oplossen van de stikstofcrisis, ontwikkeling van doelsturing en monitoring van gebiedsaanpak.

De financiering vanuit deze Regio Deal I is eind mei 2025 beëindigd. Vanuit het regiobureau is met de partners veel inzet gepleegd om de meetnetwerken voort te zetten en door te ontwikkelen en daarvoor financiering te krijgen. Regio Foodvalley heeft daarvoor een kwartiermaker ingezet. Dit is succesvol verlopen. Na een korte periode met overbruggingsfinanciering door enkele partners, is in oktober het project *Meetnetwerken Foodvalley – Fase II* gestart. Dit wordt gefinancierd door het Ministerie van LVVN en de provincies Gelderland en Utrecht. Dit vervolgproject loopt tot en met september 2029 en voorziet in een aanzienlijke uitbreiding van het meetnetwerk: naar verwachting worden circa tachtig stallen, zeventig locaties in de openlucht en 25 locaties in natuurgebieden gemonitord op emissies, omgevingsconcentraties en depositie. Hiermee is een investering gemoeid van 15 miljoen euro. Een prachtig resultaat van regionale samenwerking!

De doorontwikkeling van het meetnetwerk richt zich op drie onderdelen:
- Handelingsperspectief voor ondernemers, door inzicht in de relatie tussen bedrijfsvoering en emissies, onder andere via benchmarking;

- Juridische borging van vergunningverlening, door te ondersteunen bij het ontwikkelen van doelsturing en het verbeteren van onderliggende modellen;
- Monitoring en onderbouwing van gebiedsaanpakken, door de relatie tussen emissie, verspreiding en depositie beter in beeld te brengen en daarmee ook de rekenmodellen te optimaliseren.

5. Voortgang Basis kwaliteit Natuur (BKN) en Groen Blauwe Dooradering (GBDA)

In de vorige raadsinformatiebrief hebben wij aangekondigd dat de eerste nulmetingen voor Basiskwaliteit Natuur (BKN) en Groenblauwe Dooradering (GBDA) in 2025 beschikbaar zouden komen. Deze nulmetingen vormen een belangrijke basis voor de opgaven m.b.t. biodiversiteit uit het RPLG en de gebiedsprocessen die de komende jaren verder vorm krijgen. Inmiddels zijn de 0-metingen uitgevoerd en de resultaten beschikbaar. De nulmetingen laten zien hoe de regio er nu voor staat en waar kansen en knelpunten liggen. Daarop aansluitend is in beeld gebracht welke vervolgstappen nodig zijn om de kwaliteit van natuur en landschap in onze regio gericht te versterken. Dit is uitgewerkt in een plan van aanpak dat in december 2025 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld. Op basis hiervan werken we als regiogemeenten komend jaar gezamenlijk aan een vervolgaanpak, samen met het ministerie van LVVN. Regio Foodvalley is namelijk een pilotregio voor het ministerie, waardoor we ook gebruik kunnen maken van de inzet en expertise van het ministerie.

Het plan van aanpak bevat de onderstaande acht actiepunten.
1. Natuurlijk systeem en hotspots in kaart brengen;
2. Aanvullen van witte vlekken in de monitoring;
   Op locaties waar de metingen nog beperkt zijn, wordt het monitoren geïntensiveerd zodat er meer telgegevens zijn en betere conclusies kunnen worden getrokken.
3. Kwaliteit van de GBDA bepalen;
   Naast de omvang wordt de ecologische kwaliteit van landschapselementen onderzocht.
4. Aanpassing van beleid door gemeenten en waterschap;
   Iedere organisatie bekijkt welke beleidsaanpassingen mogelijk zijn om biodiversiteit in zowel stedelijk als landelijk gebied te versterken. De regio werkt hierin lerend samen.
5. Inbedding van BKN in gebiedsprocessen;
   BKN biedt een bewezen methode voor monitoren, maatregelen en herstel van biodiversiteit. Deze wordt steviger verankerd in regionale gebiedsprocessen.
6. Financieringsmogelijkheden in beeld brengen;
   We brengen in kaart welke middelen beschikbaar zijn voor uitvoering, beheer en eventuele compensatie, zowel op korte als lange termijn.
7. Verduidelijken van taakverdeling tussen gemeenten en regiokantoor;
   In 2026 verschuift het accent van onderzoek naar uitvoering en monitoring. Aan het eind van dat jaar zijn gemeenten voorbereid om zelfstandig én gezamenlijk verder te werken aan biodiversiteit.
8. Communicatiestrategie en -plan opstellen.

De samenwerking met gebiedspartners, het waterschap, het Ministerie van LVVN en de provincies Utrecht en Gelderland blijft intensief en wordt door alle betrokkenen als constructief en versterkend ervaren.

6. Natuurlijk systeem in beeld

Een belangrijke pijler van het RPLG is “natuurlijk systeem in balans”. Dit raakt twee thema’s uit het RPLG: bodem- en water systeemherstel en versterken biodiversiteit. Het natuurlijk systeem bestaat uit bodem, water en natuur. Naast de doelen uit het RPLG zijn er in de regio grote opgaven voor woningbouw, werkgelegenheid, mobiliteit, gezondheid, energie en

recreatie. Al die opgaven moeten een in de schaarse ruimte een plek krijgen en goed integraal afgewogen worden. Daarbij is goede kennis van het natuurlijk systeem essentieel.

Om die reden werken wij nu aan een regiobrede integrale analyse van het natuurlijk systeem. Het doel van de analyse is om voor de gehele regio inzichtelijk te maken waar in het landelijk en stedelijk gebied landschapsecologische waarden aanwezig zijn, zodat we een instrument hebben om ruimtelijke keuzes te kunnen maken in gebiedsprogramma's, -processen, en -ontwikkelingen en invulling gegeven kan worden aan de doelstelling van een natuurlijk systeem in balans. Dat helpt ons ook om invulling te geven aan het principe om bodem en water leidend te laten zijn en hierbij ook ver vooruit te kijken.

Deze analyse is van belang voor een gezonde leefomgeving en voor het natuurlijk systeem zelf. Tegelijkertijd helpt het tijdig meenemen van het natuurlijk systeem om hoge kosten voor onder andere natuurcompensatie en grote vertragingen in relatie tot realiseerbaarheid en uitvoering te voorkomen. Daarbij geldt dat dit proces niet remmend mag werken op reeds lopende processen, zoals de verstedelijkingsopgave in onze regio en de daarvoor aangewezen zoekgebieden. Voor deze gebieden is de natuurlijke gesteldheid al in voldoende mate in kaart gebracht.

Deze analyse zal worden uitgevoerd door het adviesconsortium BKN van LVVN. Zo maken we als regio optimaal gebruik van de samenwerking met het ministerie als pilotregio voor de BKN

7. Overige projecten en activiteiten

Verder zijn er nog enkele projecten die we vanuit het programma Landelijk Gebied financieel ondersteunen. Hieronder zijn enkele kort toegelicht:

1001ha kruidenrijk grasland
In het afgelopen jaar heeft Regio Foodvalley de actie *1001 hectare kruidenrijk grasland* van LTO en Urgenda actief ondersteund. Naast een financiële bijdrage, waarmee agrariërs tegen gereduceerd tarief hectares kruidenrijk grasland konden inzaaien of doorzaaien, is ook bijgedragen aan een korting op de loonkosten van loonwerkers binnen de regio. Verder organiseerden de Regio en gemeente Ede een kennisdag voor boeren in het gebied. Met deze inzet is binnen Regio Foodvalley in totaal 109 hectare kruidenrijk grasland ingezaaid/doorgezaaid via de actie. Dit resulteert potentieel in een besparing van circa 54.000 kg kunstmest en 109.000 kg CO_2. Daarnaast draagt kruidenrijk grasland bij aan een toename van het aantal insecten en aan een verbetering van de bodemkwaliteit.
De aanpak biedt agrariërs de mogelijkheid om met kruidenrijk grasland te experimenteren zonder dat zij volledig zelf de kosten dragen. Gezien het succes van de actie binnen de regio is het voornemen om ook in het komende jaar opnieuw deel te nemen aan dit initiatief.

Smakelijk Veluwe
In de vorige raadsinformatiebrief is toegelicht dat de aanvraag voor het project *Smakelijke Veluwe* bij de Regio Deal Veluwe in Balans destijds niet is gehonoreerd. Inmiddels is het project opnieuw ingebracht binnen de eerste tranche van deze Regio Deal. Het voorstel is positief beoordeeld door de regiegroep en heeft instemming gekregen van de provincie. De aanvraag is in december officieel ingediend, met de gemeente Ede als penvoerder. Voorafgaand aan de indiening heeft afstemming plaatsgevonden met de Veluwe Alliantie en de provincie, onder meer over de verantwoording van de inzet van deelnemende agrariërs en horecaondernemers, waarbij wordt gezocht naar een werkbare vorm zonder verplicht tijdschrijfsysteem. Door het ontbreken van enkele formele documenten, waaronder een samenwerkingsovereenkomst, konden niet alle stukken voor de kerstperiode worden aangeleverd. Deze worden in januari afgerond. Indien de aanvraag wordt gehonoreerd, kan

het project in het voorjaar van 2026 van start gaan in samenwerking met de Gelderse gemeenten binnen Regio Foodvalley, met uitzondering van de gemeente Scherpenzeel.

Van Onze Grond.
Binnen onze regio groeit het aantal verkooppunten van Van Onze Grond. Van Onze Grond brengt producten van lokale boeren en voedselmakers rechtstreeks in het winkelschap van bestaande supermarkten. Zo worden producten van héél dichtbij toegankelijk voor inwoners, op de plek waar zij hun dagelijkse boodschappen doen. Inmiddels bieden vijf supermarkten in onze regio producten van onze boeren aan. Met deze uitbreiding komt het totaal aantal verkooppunten op twintig. De groei van Van Onze Grond laat zien dat de samenwerking tussen producenten en supermarkten in de regio steeds sterker wordt. Door te werken met een stevig regionaal cluster neemt de afzet voor producenten toe en wordt de logistiek efficiënter georganiseerd. Dit draagt bij aan een toekomstbestendig en regionaal verankerd voedselsysteem.

Tot slot

Wij gaan ervan uit dat wij u met bovenstaande informatie goed informeren over wat we als regiogemeenten samen met onze partners doen in en voor ons landelijk gebied, ondanks alle onzekerheden.

Met vriendelijke groet,
Namens het Algemeen Bestuur Regio Foodvalley,

[redacted]

Secretaris-directeur

[redacted]

voorzitter

Aan gedeputeerde Staten provincie Utrecht
T.a.v. mevrouw M. Sterk

Per mail: [redacted]*en*
College_van_Gedeputeerde_Staten@provincie-utrecht.nl

uw brief van:	**ons kenmerk:**	**behandeld door: doorkiesnummer: e-mailadres:**
--	26/RFV/LG/260213	[redacted]

onderwerp:	**bijlage:**	**datum:**
Zienswijze Regio Foodvalley op het UPLG	-	13 februari 2026

Geachte mevrouw [redacted],

Regio Foodvalley dankt de provincie Utrecht voor de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het Utrechtse Programma Landelijk Gebied (UPLG). Onze regio herkent en waardeert de inzet van de provincie om natuur, water, bodem, klimaat en landbouw integraal te benaderen en om via gebiedsprocessen te werken aan een toekomstbestendig landelijk gebied. Deze zienswijze bevat waardering voor belangrijke uitgangspunten, maar ook aandachtspunten en verzoeken die nodig zijn om het UPLG uitvoerbaar, realistisch en effectief te maken voor het gebied van Regio Foodvalley, dat zich uitstrekt over meerdere provincies.

Waardering voor de integrale en gebiedsgerichte aanpak
Regio Foodvalley onderschrijft nadrukkelijk de integrale benadering van het UPLG, waarbij natuurherstel, waterkwaliteit en kwantiteit, klimaatopgaven én een toekomstbestendige landbouw in samenhang worden beschouwd. De landbouw wordt hierin terecht als volwaardige pijler genoemd naast natuur, water en klimaat. Dit sluit nauw aan op onze eigen regionale visie waarin landbouw, natuur, bodem, water en biodiversiteit onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.
Wij waarderen dat het UPLG expliciet inzet op gebiedsprocessen, waarin beoogt wordt samen met agrariërs, gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties en inwoners te werken aan realistische oplossingen. Het doorbreken van het stikstofslot, het creëren van vergunningruimte en het bieden van perspectief voor agrarisch ondernemerschap zijn doelen die wij breed ondersteunen.

Noodzaak van realistische, uitvoerbare en sectorgerichte normen
Hoewel wij onderschrijven dat er een forse reductieopgave is voor de agrarische sector, hebben wij bezwaren tegen de uitwerking daarvan in het het UPLG. Wij zijn van mening dat deze normen niet goed uitvoerbaar zijn en niet aansluiten op de technische mogelijkheden, bedrijfsmodellen en regionale opgaven binnen Regio Foodvalley. Dat is echter wel van groot belang, want de sector kent een grote variatie aan stalsystemen, bedrijfstypen en ontwikkelpaden; dit vraagt om een genuanceerde en realistische benadering.

Postbus 9022
6710 HK Ede
info@regiofoodvalley.nl
+31 318 680 667
regiofoodvalley.nl
foodvalley.nl

Datum: 13-2-2026
Betreft: Zienswijze Regio Foodvalley op het UPLG

Niet-grondgebonden veehouderij
De voorgestelde emissiereductieopgave van 90–95% ten opzichte van een basisstal voor niet-grondgebonden veehouderij is *te ambitieus.* Wetenschappelijke publicaties en analyses binnen het Uitvoeringsplan Stikstof van Regio Foodvalley laten zien dat dergelijke reducties weliswaar in theorie mogelijk zijn, maar dat dit het maximale haalbare betreft en sterk afhankelijk is van het type stal en de bedrijfsvoering. Voor pluimveestallen liggen de haalbare reducties tussen 60–95% en voor kalverhouderijen tussen 70–95%. Met een generieke opgave van 90-95% is voor veel niet-grondgebonden bedrijven een levensvatbaar verdienmodel niet haalbaar. Deze bandbreedtes weerspiegelen de variatie in technische mogelijkheden en de beperkingen van verschillende stalsystemen. Volledig gesloten systemen of chemische luchtwassers zijn niet voor alle bedrijven toepasbaar, bijvoorbeeld bij vrije uitloopsystemen, Beter Leven systemen en biologische veehouderijen.

Regio Foodvalley verzoekt daarom om:
- het hanteren van Best Beschikbare Technieken (BBT) als norm in plaats van één generieke reductie-eis, zodat rekening wordt gehouden met sectorale verschillen en technische haalbaarheid;
- het koppelen van een realistische termijn aan de verplichting tot inzet van BBT;
- duidelijkheid over financiële ondersteuning voor investeringen in BBT, omdat deze transitie anders voor veel ondernemers niet uitvoerbaar is.
- Versneld invoeren van BBT mogelijk te maken via nadeelcompensatie of andere vorm van vergoeding
- Per bedrijf een vergunning te verlenen op basis van gerealiseerde of nog te realiseren emissiereductie

Grondgebonden veehouderij
De grondgebonden veehouderij wordt geacht doelen te behalen *per hectare*. Hoewel de provincie een voorstander lijkt te zijn van sturen op vakmanschap via doelsturing gezien haar inzet op de UMDL, komt de provincie nu met een zo fors doel dat gevreesd moet worden voor een kaalslag binnen de melkveehouderij. Door de doelen door te rekenen per hectare én de hoeveelheid landbouwareaal fors te verlagen zal de prijs van landbouwgrond (of dat nu koop of pacht of huur is) nog verder stijgen dan al het geval is. Zoals Wageningen Universiteit in januari 2024 al uitrekende is de verduurzaming van de melkveehouderij niet meer rond te rekenen.

Hierbij willen wij vanuit de regio ook nog opmerken dat de terugloop van de hoeveelheid landbouwgrond in de regio zelfs nog harder is gegaan dan landelijk, én dat steeds meer landbouwgrond in handen is van investeerders. Maar ook provincies verpachten landbouwgrond meestal per jaar: op deze manier heeft de veehouder weinig zekerheid over de hoeveelheid grond onder zijn bedrijf per jaar. Juist ook in het Binnenveld zijn als honderden hectares landbouwgrond omgezet in natuur.

Regio Foodvalley ziet de grondgebonden veehouderij als een belangrijke partij om het landelijk gebied te onderhouden. Zoals op meerdere plaatsen wordt ervaren is beheer van (natuur)gebieden met alleen personeel in dienst van (semi)overheden zeer afhankelijk van beschikbare budgetten. De lokaal gewortelde grondgebonden veehouderij heeft een direct belang bij goed beheer van bodem, water, natuur en biodiversiteit en loopt niet alleen in het gebied van maandag tot vrijdag tussen 9 en 16 uur, maar zeven dagen in de week.

Generieke normen en maatwerk
Het UPLG introduceert generieke normen, zoals een ammoniakemissie van maximaal 40–42 kg NH_3 per hectare per jaar in 2035 voor de grondgebonden veehouderij en de 250 meterzone rond Natura2000-gebieden. Voor Regio Foodvalley is het essentieel dat deze normen niet rigide en eenzijdig worden toegepast wanneer maatwerk effectiever en

ecologisch doelgerichter kan zijn. Een gebiedsgerichte aanpak biedt betere aansluiting bij verschillen in bedrijfstype, bodem, hydrologie en daadwerkelijke depositiebijdrage.

Experts en wetenschappelijke publicaties bevestigen dat hoge reductieniveaus in sommige situaties haalbaar zijn, maar dat deze niet generiek voor alle bedrijven kunnen worden voorgeschreven. Een gebiedsgerichte benadering met ruimte voor maatwerk is daarom noodzakelijk.

Dat vergt ook dat er voor de generieke stikstofreductieopgave, die het UPLG op 46% in 2035 stelt, inzicht nodig is in de referentiesituatie van 2019 én in de huidige (2025/2026) situatie om de *opgave per gebied en per bedrijf te onderbouwen*. Zonder deze duiding is het voor agrariërs en gebiedspartners moeilijk om passende maatregelen te ontwikkelen of de haalbaarheid te beoordelen.

<u>Aansluiten bij het Uitvoeringsplan Stikstof Regio Foodvalley</u>
Om aan bovenstaande bezwaren tegemoet te komen verzoeken wij u om in het UPLG aan te sluiten bij de voorgestelde aanpak in het Uitvoeringsplan Stikstof Foodvalley, zoals dat momenteel ook wordt verwerkt in de Aanpak Veluwe van de provincie Gelderland. Dat verzoek geldt wat ons betreft in ieder geval voor het deel van de provincie Utrecht dat in de regio Foodvalley ligt.

Uitvoeringsplan Stikstof Regio Foodvalley: Sturend emissiebeleid gericht op vergunningverlening

Afgelopen juli heeft de regio Foodvalley in samenwerking met provincie Gelderland en in afstemming met LTO Gelderse Vallei en AJK Stroe Wekerom een Uitvoeringsplan Stikstof overhandigd aan minister Wiersma. Natuur en Milieu Gelderland was hierbij aanwezig en ondersteund deze aanpak.

In dit plan zet de regio een *knip tussen de opgaven van natuur en landbouw*. De natuur moet goed beheerd. Voor de landbouw ligt er een opgave om emissies van onder andere stikstof terug te dringen. Net als in het UPLG voorstel wil ook de regio Foodvalley werken met het doel van een stikstofplafond. Dit betekent dat er *voor de provincie / regio een plafond* wordt ingesteld. Partijen spannen zich samen in om onder dit plafond te komen.

De regio erkent de noodzaak voor boerenbedrijven om *een geldige vergunning* te hebben om te mogen boeren. Het afgeven van een vergunning is en blijft een taak voor overheden. Dat er doelen moeten zijn die gelden voor bedrijven is helder en wij ondersteunen dat. Het lijkt ons echter niet wenselijk om doelen als een getal per bedrijf of per dier in een wet of verordening vast te leggen. Als een provincie of regio een reductiedoel heeft voor het gebied, en er is bekend dat er nog boeren gaan stoppen, dan kan het reductiedoel gemiddeld per bedrijf lager zijn. Tegelijkertijd is het zo dat het ene bedrijf (zeker momenteel) meer en makkelijker kan bijdragen dan het andere bedrijf, puur op basis van wat er momenteel juridisch houdbaar en borgbaar is.

Voor de niet-grondgebonden veehouderij/ gebouwgebonden veehouderij *zonder uitloop of natuurlijke ventilatie* is een luchtwasser momenteel de enige techniek. Deze techniek kan een reductie van 60 – 95 % realiseren en zo aanzienlijk bijdragen aan het behalen van doelen. Bovendien zijn deze technieken beschikbaar en juridisch te borgen. Bij een passende vergoeding voor deze investering in het van het slot halen van Nederland kan hiermee vaart worden gemaakt.

Hiermee blijft er *ruimte voor maatwerk*: ondernemers kunnen met de provincie (en gemeente) afspraken maken over de reductie die zij al hebben gerealiseerd en nog kunnen realiseren. Hiermee kan een onderbouwing gemaakt worden op basis waarvan een vergunning kan worden verleend.

Perspectief voor agrariërs en toekomstbestendige bedrijfsmodellen
De landbouwsector staat voor grote veranderingen. Om perspectief te bieden zijn langjarige, stabiele verdienmodellen noodzakelijk, ook juist vanuit sociaaleconomisch perspectief. Dit vraagt onder meer om:

- structurele financiering voor agrarisch natuurbeheer en kringlooplandbouw;
- langjarige contracten en zekerheid voor ondernemers die willen investeren;

- voldoende middelen voor bedrijfsbegeleiding, ondernemersplannen en innovatietrajecten.
- Nadeelcompensatie en/of subsidies voor maatregelen en bedrijfsaanpassingen die voor de gestelde normen noodzakelijk zijn.

In het ontwerp UPLG zien wij onvoldoende tot geen borging van deze financiële basis.

Daarnaast is het van belang dat er duidelijkheid komt over de wijze waarop generieke en gebiedsgerichte normen zich verhouden tot bedrijfsspecifieke mogelijkheden voor uitbreiding, omschakeling, innovatie of verplaatsing. Een integraal, overzichtelijk inzicht per gebied of bedrijfstype is noodzakelijk om ondernemers toekomstperspectief te bieden.

Grensoverschrijdende samenwerking: noodzaak tot afstemming met Gelderland
Grensoverschrijdende samenwerking: noodzaak tot afstemming met Gelderland werkt vanuit een regionale aanpak die provinciegrenzen overstijgt. Voor het Binnenveld, waar zowel Utrecht als Gelderland verantwoordelijkheden dragen, is het cruciaal dat beide provincies eenduidig opereren. Verschillen in beleid, tempo en instrumentarium leiden in de praktijk tot knelpunten, onzekerheid en ongelijkheid.

Wij verzoeken daarom expliciet om afstemming met Provincie Gelderland vooral voor het gebiedsproces Binnenveld, lopende regionale programma's zoals Aanpak Veluwe en de aanpak stikstof Regio Foodvalley.

Dit geldt met name voor maatregelen zoals de 84 hectare nieuwe natuur aan Utrechtse zijde, de 250-meterzone rond Natura2000 Binnenveld en emissienormen. Een samenhangende, grensoverschrijdende aanpak voorkomt fragmentatie en vergroot de effectiviteit van maatregelen. Kan de in de afgelopen jaren aangelegde natuur op Gelderse grondgebied bijdragen aan de connectiviteit tussen beide gebieden? Daarvoor was deze immers bedoeld?

Essentiële Percelen Natuur en Binnenveld
De aanwijzing van 84 hectare Essentiële Percelen Natuur rondom het Binnenveld roept bij de regio en betrokken gemeenten belangrijke vragen op. Wij verzoeken om:

- een duidelijke ecologische onderbouwing van de noodzaak van omzetting naar natuur;
- contra-expertise om te toetsen of de natuurdoelen niet via alternatieve maatregelen kunnen worden bereikt, zoals agrarisch natuurbeheer, in plaats van de maatregelen die in de NDA worden voorgesteld;
- duidelijkheid over het beoogde natuurtype (bijvoorbeeld blauwgraslanden of veenmosrietlanden);
- inzicht in de gevolgen voor hydrologie, weidevogels en omliggende landbouw;
- afstemming met ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijventerreinen die invloed hebben op het hydrologisch systeem.

Al met al is ons beeld dat in het Natura2000 beheerplan voor 2026 – 2030 vooral aanvullend onderzoek moet worden gedaan naar de hydrologische status en de effecten van (nieuwe) woonwijken en bedrijventerreinen hierop. In de afgelopen periode is reeds 500 ha landbouwgrond omgezet in natuur. We beseffen dat dit op Gelders grondgebied is gebeurd, maar deze natuur verbindt wel de Blauwe Hel en de Bennekomse Meent.

Ook vragen wij om helderheid over het traject van 10 jaar gebiedsproces, monitoring van doelbereik, eventuele dwingende maatregelen na afloop van dit traject en de gevolgen voor agrariërs binnen deze zone.

Rol van de gemeenten en regionale overheden
Gemeenten spelen een cruciale rol in de uitvoering van UPLG-maatregelen, onder andere op het gebied van vergunningverlening, gebiedsprocessen en transities in nutriënten- en

middelengebruik. Wij vragen om duidelijke afspraken over taken en benodigde middelen, zodat gemeenten deze rol daadwerkelijk kunnen vervullen. Juist ook om als één overheid te kunnen optreden naar derden.

Regio Foodvalley ervaart, net als LTO Gelderse Vallei, dat er veel belangrijke keuzes zijn gemaakt tussen de 90% en de 100% versie van het UPLG voorstel, die ons verrast hebben en minder rekening houden met eerdere inbreng dan gewenst. We doen een dringende oproep om in de toekomst nauwer inhoudelijk samen te werken bij beleidsvorming.

Financiering, uitvoerbaarheid en toekomstig rijksbeleid
Veel maatregelen in het UPLG vergen aanzienlijke investeringen. Onvoldoende duidelijk is of de beschikbare rijksmiddelen binnen de transitiefondsen voldoende en structureel zijn. Als er onvoldoende middelen zijn moeten doelen worden aangepast naar beschikbare budget.

Daarnaast vragen wij hoe ons af het UPLG zich verhoudt tot mogelijke nieuwe rijksnormering en beleid dat soepeler kan uitpakken dan het huidige UPLG. Wij verzoeken om duidelijkheid over hoe bovenwettelijke maatregelen worden voorkomen en/of indien de provincie toch bovenwettelijke doelen wil behalen: hoe denkt zij dit te financieren?

Conclusie
Regio Foodvalley staat positief tegenover een integrale visie en gebiedsgerichte aanpak, zoals het UPLG die voorstaat. Tegelijkertijd ziet de regio noodzaak voor realistische normen, maatwerk, grensoverschrijdende afstemming en een solide financiële en organisatorische basis.

Wij vragen de provincie Utrecht om:

- Ruimte voor gebiedsgericht maatwerk, in lijn met ons regionale voorstel voor de stikstofaanpak. Daarmee wordt ruimschoots bijgedragen aan de ambities voor emissiereductie in 2035;
- Afstemming met Provincie Gelderland en Foodvalley-gemeenten;
- Realistische en uitvoerbare normen voor de veehouderij, gebaseerd op Best Beschikbare Techniek;
- Duidelijkheid voor de ondernemers, vastgelegd in een vergunning en niet in een verordening;
- Een duidelijke knip te maken tussen emissiereductie van bedrijven en herstelmaatregelen in de natuur;
- Een heldere onderbouwing en procesbeschrijving voor Essentiële Percelen Natuur in het Binnenveld,
- Transparantie en zekerheid over financiering, monitoring en langjarige borging,
- Een overzichtelijke en praktijkgerichte vertaling van het UPLG naar consequenties voor individuele agrarische bedrijven, de leefbaarheid van het landelijk gebied en de voedselzekerheid.

Met deze aandachtspunten wil Regio Foodvalley bijdragen aan een uitvoerbaar, eerlijk en effectief UPLG dat natuur, water, bodem en landbouw versterkt én de regionale dynamiek recht doet.

Met vriendelijke groet,
Namens het Algemeen Bestuur Regio Foodvalley,

[redacted] [redacted]

Secretaris-directeur Voorzitter